

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลมีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่งการบริหารโรงเรียน และวุฒิทางการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนได้วิเคราะห์ตามภารกิจการบริหาร ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำองค์การ ด้านการควบคุมดูแล ตามขอบข่ายการบริหารการจัดการเรียนการสอนทั้ง 7 งาน ได้แก่ การบริหารการนำหลักสูตรไปใช้ การบริหารการจัดแผนการเรียน การบริหารการจัดครูเข้าสอน การบริหารการจัดตารางการเรียนการสอน การบริหารการจัดทำแผนการสอน การบริหารการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารสื่อการเรียนการสอน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายชื่อ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	3.25 - 4.00	หมายความว่าปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.24	หมายความว่าปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย	1.75 - 2.49	หมายความว่าปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.74	หมายความว่าปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ การบริหารจัดการการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ จัดอันดับความถี่จากมากไปหาน้อย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

	รายการ	ร้อยละ
	จำนวนคน (N = 70)	
เพศ		
ชาย	65	92.86
หญิง	5	7.14
อายุ		
ต่ำกว่า 40 ปี	21	30.00
40 ปีขึ้นไป	49	70.00
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารโรงเรียน	35	50.00
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน	35	50.00
ประสบการณ์ในตำแหน่งการบริหารโรงเรียน		
ต่ำกว่า 5 ปี	22	31.43
5 - 10 ปี	23	32.86
มากกว่า 10 ปี	25	35.71
วุฒิทางการศึกษา		
ปริญญาตรี	46	65.71
ปริญญาโท	24	34.29

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 70 คน พบว่า

เพศ เป็นเพศชายเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 92.86 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 7.14

อายุ มีอายุ 40 ปีขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 70.00 และมีอายุน้อยกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.00

ตำแหน่ง มีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เท่ากัน

ประสบการณ์ในตำแหน่งการบริหารโรงเรียน มีระยะเวลามากกว่า 10 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมา มีระยะเวลาระหว่าง 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.86 และมีระยะเวลาต่ำกว่า 5 ปีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.43

วุฒิทางการศึกษา มีวุฒิปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.71 และวุฒิปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 34.29

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 2 สภาพการบริหารการนำหลักสูตรไปใช้

กิจกรรมการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ	
	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการวางแผน		
1. เตรียมเอกสารหลักสูตร คู่มือหลักสูตรไว้ให้ครูศึกษาค้นคว้า	3.21	0.56
2. ประชุมครูเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	3.07	0.55
ด้านการจัดองค์การ		
3. เปิดวิชาเลือกอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับสภาพความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น	2.90	0.75
4. การสร้างหลักสูตรรายวิชาเลือกเสรีเพื่อใช้ในท้องถิ่นของครูผู้สอน	2.26	0.85
ด้านการนำองค์การ		
5. แนะนำให้ครูผู้สอนปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น	2.83	0.54
6. การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรทันต่อเหตุการณ์	2.79	0.54
ด้านการควบคุมดูแล		
7. การร่วมมือกันประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา	2.73	0.74
8. ติดตามผลการใช้หลักสูตรอยู่เสมอ	2.84	0.71
เฉลี่ยทั้งด้าน	2.83	0.71

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา มีการวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การ และการควบคุมดูแล
โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X}=2.83$) โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับการปฏิบัติกิจกรรมของ
ภารกิจการบริหารแต่ละด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนมีการเตรียม
เอกสารหลักสูตร คู่มือหลักสูตรไว้ให้ครูศึกษาค้นคว้า มากเป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.21$) มีการ
ประชุมครูเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.07$) ด้านการจัด
องค์การเปิดวิชาเลือกเสรีอย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับสภาพความต้องการของนักเรียน
และท้องถิ่น มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X}=2.90$) ด้านการควบคุมดูแล มีการ
ติดตามผลการใช้หลักสูตรอยู่เสมอ มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 4 ($\bar{X}=2.84$) และด้าน
การนำองค์การซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น มีการแนะนำให้ครูผู้สอนปรับหลักสูตรให้สอดคล้อง
กับสภาพของท้องถิ่น มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 5 ($\bar{X}=2.83$) การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการ
ใช้หลักสูตรทันต่อเหตุการณ์ มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 6 ($\bar{X}=2.79$) ด้านการ
ควบคุมดูแล การร่วมมือกันประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา มีระดับการ
ปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 7 ($\bar{X}=2.73$) ส่วนด้านการจัดองค์การ ได้แก่การสร้างหลักสูตรรายวิชา
เลือกเสรีเพื่อใช้ในท้องถิ่นของครูผู้สอน มีระดับการปฏิบัติน้อย ($\bar{X}=2.26$)

ตารางที่ 3 สภาพการบริหารการจัดแผนการเรียน

กิจกรรมการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ	
	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการวางแผน		
1. ศึกษาหลักสูตรก่อนจัดแผนการเรียน	3.37	0.68
2. จัดแผนการเรียน โดยคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง	3.07	0.62
ด้านการจัดองค์การ		
3. จัดแผนการเรียนร่วมกับหัวหน้าหมวดวิชา	3.50	0.65
4. เปิดวิชาเลือกเสรีให้หลากหลายและให้โอกาสนักเรียนในการเลือกเรียน	2.91	0.74
ด้านการนำองค์การ		
5. จัดแผนการเรียนให้สอดคล้องกับแหล่งวิทยาการในห้องอื่น	2.76	0.71
6. ประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชา เพื่อเปิดวิชาเลือกเสรีหรือการจัดกลุ่มการเรียน	3.31	0.60
ด้านการควบคุมดูแล		
7. ติดตามความสนใจการเลือกวิชาเลือกเสรีของนักเรียนทุกภาคเรียน	3.03	0.61
8. ปรับรายวิชาที่เปิดสอนให้เหมาะสมทุกภาคเรียน	2.94	0.74
เฉลี่ยทั้งด้าน		
	3.11	0.71

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารการจัดแผนการเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สังกัดกรมสามัญศึกษา มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.11$) โดยมีค่าเฉลี่ยใน
 ระดับการปฏิบัติกิจกรรมของภารกิจการบริหารแต่ละด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการ
 จัดองค์การ มีการจัดแผนการเรียนร่วมกับหัวหน้าหมวดวิชามากเป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 3.50$)
 ด้านการวางแผน มีการศึกษาหลักสูตรก่อนจัดแผนการเรียนมากเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X} = 3.37$)
 ด้านการนำองค์การ มีการประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชา เพื่อเปิดวิชาเลือกเสรีหรือการจัด
 กลุ่มการเรียนมากเป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 3.31$) ด้านการวางแผนมีการจัดแผนการเรียนโดยคำนึงถึง
 ความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง มากเป็นลำดับที่ 4 ($\bar{X} = 3.07$) ด้านการควบคุมดูแล
 มีการติดตามความสนใจการเลือกวิชาเลือกเสรีของนักเรียนทุกภาคเรียน มากเป็นลำดับที่ 5
 ($\bar{X} = 3.03$) ปรับรายวิชาที่เปิดสอนให้เหมาะสมทุกภาคเรียน มากเป็นลำดับที่ 6 ($\bar{X} = 2.94$)
 ด้านการจัดองค์การ เปิดวิชาเลือกเสรีให้หลากหลายและให้โอกาสนักเรียนในการเลือกเรียนมาก
 เป็นลำดับที่ 7 ($\bar{X} = 2.91$) แต่ด้านการนำองค์การมีการจัดแผนการเรียนให้สอดคล้องกับแหล่ง
 วิทยาการในห้องเรียน มีระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 2.76$) แต่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตารางที่ 4 สภาพการบริหารการจัดครูเข้าสอน

กิจกรรมการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ	
	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการวางแผน		
1. ประชุมชี้แจงนโยบายและแนวปฏิบัติแก่ครูทุกคนก่อนจัดครูเข้าสอน	3.37	0.64
2. การวางแผนการจัดครูเข้าสอนไว้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับลักษณะวิชา	3.40	0.57
ด้านการจัดองค์การ		
3. จัดครูเข้าสอนร่วมกับหัวหน้าหมวดวิชาและครูในหมวดวิชาทุกภาคเรียน	3.49	0.58
4. จัดครูเข้าสอนโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความเหมาะสมโดยคณะทำงาน	3.56	0.58
ด้านการนำองค์การ		
5. มอบให้ทางหมวดวิชาร่วมกันจัดครูเข้าสอนแล้วเสนอผู้บริหารผ่านผู้ช่วยผู้บริหาร	3.43	0.71
6. พิจารณาจัดครูเข้าสอนทุกหมวดวิชาก่อนมีการจัดตารางการเรียนการสอน	3.56	0.50
ด้านการควบคุมดูแล		
7. ติดตามตรวจสอบการเข้าสอนของครูอย่างใกล้ชิด เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น	3.16	0.58
8. จัดให้มีการรายงานการเข้าสอนอย่างสม่ำเสมอ	2.90	0.84
เฉลี่ยทั้งด้าน	3.36	0.66

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารการจัดครูเข้าสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.36$) โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับการปฏิบัติกิจกรรมของภารกิจการบริหารแต่ละด้านเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ การจัดองค์การ การจัดครูเข้าสอนโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความเหมาะสม โดยคณะทำงาน และการนำองค์การ มีการพิจารณาจัดครูเข้าสอนทุกหมวดวิชาก่อนมีการจัดตารางการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 1 เท่ากันคือ ($\bar{X}=3.56$) ด้านการจัดองค์การ มีการจัดครูเข้าสอนร่วมกับหัวหน้าหมวดวิชาและครูในหมวดวิชาทุกภาคเรียน มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.49$) ด้านการนำองค์การ มอบให้ทางหมวดวิชา ร่วมกันจัดครูเข้าสอนแล้วเสนอผู้บริหารผ่านผู้ช่วยผู้บริหาร มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X}=3.43$) ด้านการวางแผน มีการวางแผนการจัดครูเข้าสอนไว้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะวิชา มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 4 ($\bar{X}=3.40$) ประชุมชี้แจงนโยบายและแนวปฏิบัติแก่ครูทุกคนก่อนจัดครูเข้าสอน มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 5 ($\bar{X}=3.37$) ส่วนการควบคุมดูแล มีการติดตามตรวจสอบการเข้าสอนของครูอย่างใกล้ชิด เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 6 ($\bar{X}=3.16$) และการจัดให้มีการรายงานการเข้าสอนอย่างสม่ำเสมอ มีระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X}=2.90$) แต่ต่ำกว่าด้านอื่นๆ

ตารางที่ 5 สภาพการบริหารการจัดตารางการเรียนการสอน

กิจกรรมการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ	
	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการวางแผน		
1. ประชุมวางแผนกำหนดแนวทางการจัดตารางการเรียนการสอนล่วงหน้า	3.56	0.50
2. จัดตารางการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละวิชา	3.49	0.56
ด้านการจัดองค์การ		
3. ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมจัดตารางการเรียนการสอน	3.01	0.75
4. แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดตารางการเรียนการสอนอย่างชัดเจน	3.47	0.68
ด้านการนำองค์การ		
5. จัดให้มีตารางสอนรวมของหมวดวิชา	3.59	0.63
6. จัดให้มีตารางสอนส่วนบุคคล	3.71	0.46
7. จัดให้มีตารางเรียนรวมของนักเรียน	3.60	0.57
8. จัดให้มีตารางการใช้สถานที่	3.16	0.86
9. จัดศูนย์รวมตารางการเรียนการสอนทุกประเภทให้ตรวจสอบและควบคุมการเรียนการสอนของครูได้รวดเร็ว	3.51	0.58
ด้านการควบคุมดูแล		
10. ติดตามผลการสอน เพื่อนำมาปรับปรุงตารางการเรียนการสอน	3.21	0.61
11. ประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนในตารางการเรียนการสอนที่จัดให้	2.81	0.79
เฉลี่ยทั้งด้าน	3.37	0.69

จากตารางที่ 5 พบว่า การบริหารการจัดตารางการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.37$) โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับการปฏิบัติกิจกรรมของภารกิจการบริหารแต่ละด้านเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการนำองค์การ มีการจัดตารางสอนส่วนบุคคล มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 3.71$) มีการจัดให้มีตารางเรียนรวมของนักเรียน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X} = 3.60$) มีการจัดให้มีตารางสอนรวมของหมวดวิชา มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 3.59$) และด้านการวางแผน มีการประชุมวางแผนกำหนดแนวทางการจัดตารางการเรียนการสอนล่วงหน้า มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 4 ($\bar{X} = 3.56$) ด้านการนำองค์การ มีการจัดศูนย์รวมตารางการเรียนการสอนทุกประเภทให้ตรวจสอบและควบคุมการเรียนการสอนของครูได้รวดเร็ว มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 5 ($\bar{X} = 3.51$) ด้านการวางแผนมีการจัดตารางการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละวิชา มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 6 ($\bar{X} = 3.49$) ด้านการจัดองค์การ มีการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดตารางการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 7 ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการควบคุมดูแล มีการติดตามผลการสอนเพื่อนำมาปรับปรุงตารางการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 8 ($\bar{X} = 3.21$) ด้านการนำองค์การ จัดให้มีตารางการใช้สถานที่ มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 9 ($\bar{X} = 3.16$) ด้านการจัดองค์การ ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมจัดตารางการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 10 ($\bar{X} = 3.01$) ส่วนด้านการควบคุมดูแล มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ คือมีการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนในตารางการเรียนการสอนที่จัดให้ ($\bar{X} = 2.81$)

ตารางที่ 6 สภาพการบริหารการจัดทำแผนการสอน

กิจกรรมการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ	
	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการวางแผน		
1. ประชุมครูเพื่อทำความเข้าใจ และให้เห็นความสำคัญของการทำและใช้แผนการสอน	3.31	0.58
2. ให้ครูผู้สอนทำแผนการสอนไว้ล่วงหน้าก่อนสอนทุกครั้ง	2.71	0.75
ด้านการจัดองค์การ		
3. เชิญวิทยากรทั้งภายในและภายนอก มาให้ความรู้การเขียนแผนการสอน	2.94	0.72
ด้านการนำองค์การ		
4. แนะนำให้ครูใช้แผนการสอนเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.23	0.66
5. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการเขียนแผนการสอนที่เน้นกระบวนการ	3.17	0.66
ด้านการควบคุมดูแล		
6. ควบคุมการเขียนแผนการสอนของครูที่เน้นกระบวนการ โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	2.96	0.77
7. ตรวจสอบการเขียนแผนการสอนของครูอย่างทั่วถึง	2.51	0.80
8. กำกับติดตามให้ครูดำเนินการตามแผนการสอนที่กำหนดไว้	2.74	0.77
เฉลี่ยทั้งด้าน		
	2.95	0.72

จากตารางที่ 6 พบว่า การบริหารการจัดทำแผนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สังกัดกรมสามัญศึกษา มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.95$) โดยมีค่าเฉลี่ยใน
 ระดับการปฏิบัติกิจกรรมของภารกิจการบริหารแต่ละด้านเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการ
 วางแผน มีการประชุมครูเพื่อทำความเข้าใจและให้ครูเห็นความสำคัญของการทำและใช้แผนการ
 สอน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.31$) ด้านการนำองค์การ มีการ
 แนะนำให้ครูใช้แผนการสอนเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติ
 มากเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.23$) มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการเขียนแผนการสอนของครูที่เน้น
 กระบวนการ มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X}=3.17$) ด้านการควบคุมดูแล มีการ
 ควบคุมการเขียนแผนการสอนของครูที่เน้นกระบวนการโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีระดับ
 การปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 4 ($\bar{X}=2.96$) ด้านการจัดองค์การ มีการเชิญวิทยากรทั้งภายนอก
 ภายใน มาให้ความรู้การเขียนแผนการสอน มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 5 ($\bar{X}=2.94$)
 ด้านการควบคุมดูแล มีการกำกับติดตามให้ครูดำเนินการตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ มีระดับ
 การปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 6 ($\bar{X}=2.74$) ในขณะที่ด้านการวางแผน คือให้ครูทำแผนการสอนไว้
 ล่วงหน้าก่อนสอนทุกครั้ง มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 7 ($\bar{X}=2.71$) และด้านการ
 ควบคุมดูแล การตรวจสอบการเขียนแผนการสอนของครูอย่างทั่วถึง มีระดับการปฏิบัติมาก
 แต่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ($\bar{X}=2.51$)

ตารางที่ 7 สภาพการบริหารการจัดกระบวนการเรียนการสอน

กิจกรรมการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ	
	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการวางแผน		
1. วิเคราะห์ปัญหาด้านการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการสอน	2.99	0.67
2. กำหนดให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	3.33	0.58
ด้านการจัดองค์การ		
3. ประสานงานด้านการเรียนการสอนระหว่างหมวดวิชาให้เป็นไปอย่างฉับไวและคล่องตัว	3.04	0.60
4. ประชุม สัมมนา เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีสอนอย่างสม่ำเสมอ	3.07	0.69
ด้านการนำองค์การ		
5. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน	2.53	0.70
6. กระตุ้นให้ครูแต่ละหมวดวิชาวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน	3.07	0.52
ด้านการควบคุมดูแล		
7. นิเทศ ติดตามการเรียนการสอนของครูเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการสอน	2.91	0.47
8. ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน	3.20	0.53
เฉลี่ยทั้งด้าน	3.02	0.64

จากตารางที่ 7 พบว่า การบริหารการจัดกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.02$) โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับการปฏิบัติกิจกรรมของภารกิจการบริหารแต่ละด้านเรียงจากมากไปหาน้อยมีดังนี้ ด้านการวางแผน มีการกำหนดให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 3.33$) ด้านการควบคุมดูแล มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X} = 3.20$) ด้านการจัดองค์การ มีการประชุม สัมมนาเพื่อปรับปรุงพัฒนาวิธีสอนอย่างสม่ำเสมอ และด้านการนำองค์การ มีการกระตุ้นให้ครูแต่ละหมวดวิชาวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติมากเท่ากันเป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 3.07$) ด้านการจัดองค์การ มีการประสานงานด้านการเรียนการสอนระหว่างหมวดวิชาให้เป็นไปอย่างฉับไวและคล่องตัว มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 4 ($\bar{X} = 3.04$) ด้านการวางแผน มีการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 5 ($\bar{X} = 2.99$) ด้านการควบคุมดูแล มีการนิเทศ ติดตาม การเรียนการสอนของครูเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการสอน มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 6 ($\bar{X} = 2.91$) ลำดับสุดท้ายคือด้านการนำองค์การ มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน มีระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 2.53$)

ตารางที่ 8 สภาพการบริหารสื่อการเรียนการสอน

กิจกรรมการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ	
	$\bar{X}$	S.D.
ด้านการวางแผน		
1. วางแผนให้ครูมีการจัดหา ผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอนตลอดปี	3.23	0.54
2. วางแผนให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.79	0.79
ด้านการจัดองค์การ		
3. จัดวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน เพียงพอและได้สัดส่วนกับนักเรียน	3.09	0.63
4. จัดระบบการเก็บรักษา ดูแล สื่อการเรียนการสอนอย่างดี	2.93	0.57
5. ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า	2.99	0.52
6. ซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	2.77	0.57
ด้านการนำองค์การ		
7. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีใหม่ๆ ในโรงเรียน	2.76	0.62
8. กระตุ้นให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน	3.19	0.57
ด้านการควบคุมดูแล		
9. ประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุง ผลิตและพัฒนาสื่อ	2.77	0.64
10. ขอความร่วมมือจากครูในการจัดหา ผลิตสื่อการเรียนการสอนอย่างประหยัดงบประมาณ	3.17	0.59
เฉลี่ยทั้งด้าน	3.07	0.61

จากตารางที่ 8 พบว่า การบริหารสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.07$) โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับการปฏิบัติกิจกรรมภารกิจการบริหารแต่ละด้านเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการวางแผน มีการวางแผนให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X}=3.79$) และมีการวางแผนให้ครูจัดหา ผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอนตลอดปี มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X}=3.23$) ด้านการนำองค์การ มีการกระตุ้นให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X}=3.19$) ด้านการควบคุมดูแล มีการขอความร่วมมือจากครูในการจัดหาผลิตสื่อการเรียนการสอนอย่างประหยัดงบประมาณ มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 4 ($\bar{X}=3.17$) ด้านการจัดองค์การ มีการจัดวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนเพียงพอและได้สัดส่วนกับนักเรียน มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 5 ($\bar{X}=3.09$) การใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 6 ($\bar{X}=2.99$) มีการจัดระบบการเก็บรักษา ดูแล สื่อการเรียนการสอนอย่างดี มีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 7 ($\bar{X}=2.93$) มีการซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 8 เท่ากับด้านการควบคุมดูแล คือ การประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ ปรับปรุง ผลิต และพัฒนาสื่อ ($\bar{X}=2.77$) และด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำกว่าด้านอื่นๆ แต่ยังมีระดับการปฏิบัติมาก ได้แก่ ด้านการนำองค์การ คือ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนเทคโนโลยีใหม่ๆ ในโรงเรียน ($\bar{X}=2.76$)

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารการจัดการเรียนการสอน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 70 ชุด มีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบจำนวน 46 ชุด คิดเป็นร้อยละ 65.71 การตอบบางชุดไม่ครบทุกปัญหา ผู้ศึกษาได้นำความคิดเห็นมาจัดเป็นหมวดหมู่ เรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อยแต่ละปัญหาดังนี้ (ตัวเลขในวงเล็บคือความถี่)

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารการจัดการเรียนการสอนทั้ง 7 งาน

3.1 การบริหารการนำหลักสูตรไปใช้

3.1.1 ปัญหา มีดังนี้

- (1) ครูขาดความรู้ในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น (18)
- (2) ครูไม่ศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจก่อนใช้หลักสูตร (16)
- (3) หลักสูตรไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น (14)
- (4) การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นยังไม่เป็นรูปธรรม (14)
- (5) การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรไปยังผู้ปกครองยังไม่ทั่วถึง (12)
- (6) ครูไม่สามารถประสานงาน ในการเปิดสอนวิชาเลือกเสรีกับท้องถิ่นได้ (12)
- (7) โรงเรียนขาดบุคลากรตามเกณฑ์ ก.ค. มาก ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ขาดประสิทธิภาพ (2)

3.1.2 ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

- (1) ควรจัดอบรมการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น (14)
- (2) ควรจัดสัมมนาทบทวนการใช้หลักสูตรให้เข้าใจชัดเจนตรงกัน (13)
- (3) ควรมีการนิเทศการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ (13)
- (4) ควรประเมินการใช้หลักสูตรอยู่เสมอ (8)
- (5) ควรมีการประสานงานขอข้อมูลความต้องการของท้องถิ่น (2)
- (6) ควรเผยแพร่หลักสูตรท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จเพื่อเป็นแนวทาง (1)

3.2 การบริหารการจัดแผนการเรียน

3.2.1 ปัญหา มีดังนี้

- (1) ไม่สามารถจัดวิชาเลือกเสรีได้หลากหลาย (19)
- (2) ไม่สามารถจัดตามความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองได้ (16)

- (3) ขาดครูบางสาขาวิชา (13)
- (4) นักเรียนเลือกแผนการเรียนตามค่านิยมมากกว่าเลือกตามความถนัด (12)
- (5) แผนการเรียนไม่สอดคล้องกับสภาพของชุมชน (11)
- (6) ขาดการสำรวจความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนในการเปิดแผนการเรียน (11)
- (7) ผู้ปกครองมีค่านิยมในการให้นักเรียนเลือกเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์มาก (10)
- (8) นักเรียนมีความสามารถในวิชาสามัญต่ำ ไม่สามารถจัดแผนการเรียนวิชาสามัญในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ (6)
- (9) ขาดอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ (6)
- (10) ครูมีคาบสอนมากไม่สามารถจัดวิชาเลือกเสรีได้หลากหลาย (6)
- (11) ขาดสถานประกอบการแหล่งวิทยาการ (2)
- (12) กลุ่มโรงเรียนไม่สามารถจัดแผนการเรียนได้สอดคล้องกัน (1)

3.2.2 ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

- (1) กรมเจ้าสังกัดควรจัดอัตรากำลังเพิ่มขึ้น (15)
- (2) ควรแนะแนววิชาเรียนแก่นักเรียนก่อนเลือกแผนการเรียน (13)
- (3) ควรมีการวางแผนร่วมกันกับโรงเรียนในสหวิทยาเขต (12)
- (4) กลุ่มโรงเรียนควรจัดแผนการเรียนที่สอดคล้องกัน (11)
- (5) ควรวางแผน เตรียมการสำรวจข้อมูลให้พร้อมก่อนจัดแผนการเรียน (6)
- (6) ควรสำรวจสภาพแวดล้อมในชุมชน (5)
- (7) ควรจัดแผนการเรียนตามสภาพความต้องการของนักเรียน (4)
- (8) ควรสนับสนุนให้จัดแผนการเรียนด้านวิชาชีพในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้มากขึ้น (1)
- (9) ควรหาวิทยากรท้องถิ่นมาช่วยสอน (1)

3.3 การบริหารการจัดครูเข้าสอน

3.3.1 ปัญหา มีดังนี้

- (1) ขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา (33)
- (2) ครูแต่ละคนรับผิดชอบหลายระดับชั้นหลายวิชา (15)
- (3) ครูมีคาบสอนมาก (12)
- (4) ไม่สามารถเกลี้ยกล่อมสอนให้ครูได้ใกล้เคียงกัน (10)
- (5) ครูมีกิจกรรมพิเศษมาก (8)
- (6) ครูที่มีคุณภาพด้านการสอนจะถูกจัดให้สอนเด็กเรียนเก่ง ทำให้เด็กเรียนอ่อนได้เรียนกับครูที่ไม่มีคุณภาพ (1)

3.3.2 ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

- (1) ควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้สอนได้คนละหลายวิชา (17)
- (2) กรมเจ้าสังกัดควรจัดอัตรากำลังให้เพียงพอ (16)
- (3) ควรจัดสรรครูแต่ละสาขาวิชาให้เหมาะสม (15)
- (4) ควรเพิ่มอัตราจ้างตรงตามวิชาที่เปิดสอนให้เพียงพอ (13)
- (5) การรับย้ายครูใหม่ ควรให้ตรงตามวิชาเอกที่โรงเรียนต้องการ (6)
- (6) ควรใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดปัญหาการขาดแคลนครู (5)
- (7) ควรทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่และจัดลำดับความสำคัญของงานที่ได้รับมอบหมาย (1)

3.4 การบริหารการจัดตารางการเรียนการสอน

3.4.1 ปัญหา มีดังนี้

- (1) ห้องเรียนไม่เพียงพอ (14)
- (2) ตารางสอนที่จัดให้ไม่เป็นที่พึงพอใจของครูในโรงเรียน (12)
- (3) การจัดช่วงเวลาเรียนไม่เหมาะสมกับลักษณะวิชา (10)
- (4) การกำหนดเงื่อนไขการจัดตารางการเรียนการสอนให้กับครูที่มีงานพิเศษมากๆ ทำให้ตารางการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามความเหมาะสม (10)
- (5) ครูมีน้อยจัดตารางการเรียนการสอนลงด้วยยาก (6)
- (6) จัดได้ซ้ำ ไม่สะดวก (5)
- (7) ไม่สามารถจัดตารางสอนซ่อมเสริมให้ครบทุกวิชาได้ (1)

3.4.2 ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

- (1) ควรใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยจัดตารางการเรียนการสอน (13)
- (2) ควรจัดตารางการเรียนการสอนแบบเดินเรียน (10)
- (3) ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการจัด (9)
- (4) ควรเพิ่มจำนวนครูให้มากขึ้น (9)
- (5) ควรลดห้องเรียนลง (1)
- (6) การกำหนดเงื่อนไขในการจัดตารางการเรียนการสอน ควรพิจารณา
ลักษณะงานและให้ความสำคัญเท่าที่จำเป็น (1)
- (7) ไม่ควรจัดครูสอนคนละหลายระดับชั้น (1)

3.5 การบริหารจัดการทำแผนการสอน

3.5.1 ปัญหา มีดังนี้

- (1) ครูไม่เห็นความสำคัญของแผนการสอน (21)
- (2) ครูทำแผนการสอนเพื่อส่ง แต่ไม่ได้นำมาใช้ (17)
- (3) ครูไม่ได้ทำแผนการสอนครบทุกวิชา เพราะแต่ละคนสอนหลายวิชา
(15)
- (4) ขาดการนิเทศติดตามการทำแผนการสอน (13)
- (5) ครูขาดความชำนาญในการเขียนแผนการสอน (12)
- (6) แผนการสอนขาดคุณภาพ (12)
- (7) ทำแผนการสอนล่าช้า (10)
- (8) แผนการสอนไม่ครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมด (10)
- (9) ครูไม่ยอมทำแผนการสอน (6)
- (10) แผนการสอนที่ทำแล้วยังไม่สมบูรณ์พอ (5)
- (11) ครูเตรียมการใช้แผนการสอนมากกว่าใช้วิเคราะห์ปัญหา (2)
- (12) ครูขาดความมั่นใจในการเขียนแผนการสอน (2)

3.5.2 ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

- (1) ควรนิเทศ ติดตามการจัดทำแผนการสอนอย่างใกล้ชิด (15)
- (2) ควรกระตุ้นให้ครูจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าทุกครั้ง (12)
- (3) กลุ่มโรงเรียนควรจัดสัมมนาการทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง (10)

- (4) ควรกระตุ้นให้ครู ใช้และปรับปรุงแผนการสอน (10)
- (5) ผู้บริหารควรให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ (7)
- (6) แผนการสอนควรมีความยืดหยุ่นได้มาก (6)
- (7) ควรนำแผนการสอนมาเป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินการปฏิบัติงานประจำปี (1)

3.6 การบริหารจัดการกระบวนการเรียนการสอน

3.6.1 ปัญหา มีดังนี้

- (1) ครูไม่ใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (28)
- (2) ครูขาดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ (11)
- (3) ครูขาดความกระตือรือร้น (11)
- (4) ครูบางคนไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ (10)
- (5) โรงเรียนไม่สามารถจัดหาวิทยากรท้องถิ่นมาช่วยสอนบางรายวิชาได้ (10)
- (6) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ ใช้กระบวนการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางยาก (10)
- (7) กระบวนการที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มักจะใช้กระบวนการซ้ำ ๆ กัน ทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย (10)
- (8) บริการห้องสมุดยังไม่สามารถสนับสนุนการเรียนการสอนได้ดีพอ (10)
- (9) วิทยากรท้องถิ่นมีความสามารถในทางปฏิบัติ แต่การถ่ายทอดทำได้ไม่ดี (1)
- (10) ระบบการบริหารโรงเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาการจัดการกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางได้ (1)

3.6.2 ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

- (1) ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการที่หลากหลาย (15)
- (2) ควรมีการนิเทศภายใน ติดตามการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางให้มากขึ้น (13)

- (3) ควรให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน (10)
- (4) ควรพัฒนาวิธีการสอนของครู โดยจัดการศึกษาดูงาน (7)
- (5) ควรมีการประสานงานและขอความร่วมมือจากสถานประกอบการ และวิทยากรท้องถิ่น (6)
- (6) กลุ่มโรงเรียนควรนำครูแม่แบบออกนิเทศการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (6)
- (7) ควรจัดหาหนังสือในห้องสมุดให้เพียงพอ (1)
- (8) ควรฝึกฝนให้นักเรียนรู้วิธีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (1)

3.7 การบริหารสื่อการเรียนการสอน

3.7.1 ปัญหา มีดังนี้

- (1) ครูใช้สื่อการเรียนการสอนน้อย (21)
- (2) สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย (20)
- (3) ครูไม่มีความรู้ ขาดเทคนิคการผลิตสื่อ (14)
- (4) สื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ (10)
- (5) ขาดงบประมาณการผลิตสื่อการเรียนการสอน (10)
- (6) ครูไม่สนใจการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง (10)
- (7) สื่อการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ (10)
- (8) ขาดสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ (10)
- (9) สื่อการเรียนการสอนมีไม่หลากหลาย (9)
- (10) ไม่มีสถานที่เก็บสื่อการเรียนการสอน (4)
- (11) ครูชอบทำสื่อการเรียนการสอนส่งเข้าประกวดแต่ไม่นำไปใช้ (2)
- (12) ขาดบุคลากรดูแลสื่อการเรียนการสอน (1)

3.7.2 ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

- (1) ควรณรงค์ ส่งเสริม กระตุ้นให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนให้หลากหลาย (16)
- (2) ควรติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน (14)
- (3) ควรจัดงบประมาณการผลิตสื่อให้เป็นหมวดวิชา (13)

- (4) ให้ครูมีโอกาสเห็นตัวอย่างสื่อของหน่วยงานอื่น (5)
- (5) จัดสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ (5)
- (6) ควรส่งเสริมการใช้วัสดุท้องถิ่นในการผลิตสื่อการเรียนการสอน (4)
- (7) ควรวางแผนร่วมกันในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน (3)
- (8) ควรมีการแสดงสื่อนวัตกรรมที่ครูผลิตขึ้น (3)
- (9) ควรจัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนภายในโรงเรียน (2)
- (10) ควรจัดศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอนของกลุ่มโรงเรียน (1)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด ปัญหาที่มีผู้เสนอมามากที่สุดคือ การบริหารจัดการครูเข้าสอน ได้แก่ ขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา และข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุดคือ การบริหารจัดการครูเข้าสอนเช่นเดียวกัน ได้แก่ ควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้สอนได้คนละหลายวิชา